

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут журналістики

САЗОНОВА ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 007 : 304 : 070

**СПОРТИВНА ПРЕСА УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА
СУЧАСНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ**

27.00.04 – теорія та історія журналістики

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі журналістики філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор філологічних наук, професор
Михайлин Ігор Леонідович,
Харківський національний університет імені В. Н.
Каразіна, філологічний факультет,
професор кафедри журналістики

Офіційні опоненти: доктор філологічних наук, професор
Мелещенко Олександр Костянтинович,
Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, Інститут журналістики,
професор кафедри історії журналістики

кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент
Масімова Лариса Гагиківна,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
Гуманітарний інститут, доцент кафедри реклами та
зв'язків з громадськістю

Захист дисертації відбудеться «29» березня 2016 року о 14-й годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.33 Київського національного університету імені Тараса Шевченка за адресою: 04119, м. Київ-119, вул. Мельникова, 36/1, Інститут журналістики.

Із дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ, вул. Володимирська, 58).

Автореферат розісланий «24» лютого 2016 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,

кандидат наук із соціальних комунікацій, доц.

Б. М. Носова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дисертації. У наш час у зв'язку із зростанням ролі спорту в соціокультурному житті суспільства та досягненнями українських спортсменів на міжнародній арені дедалі більшого значення набуває спортивна преса, яка активно завойовує лідерські позиції в українському медіапросторі. На думку Є. Слюсаренка, завдяки предметові відображення спортивна журналістика утвердилася як самостійний медіажанр, значно підвищився її соціальний статус у суспільстві.

За останні два десятиліття в Україні виникла ціла низка видань, які регулярно висвітлюють олімпійський професійний спорт: «Команда», «Український футбол», «Спорт-арена», «Спорт Донбасса», «Спорт-Експресс в Украине» тощо. Важливим показником популярності спортивної преси є той факт, що вона функціонує не лише самостійно, як спеціалізовані газети і журнали, але й широко репрезентована тематично в багатьох суспільно-політичних виданнях, навіть політично заангажованих, де спортивні рубрики займають одну, а то й дві шпальти.

Актуальність нашого дослідження зумовлена й тим, що на сьогодні в Україні практично не створено історію української спортивної преси від її зародження до наших днів. Тимчасом спортивні мас-медіа як частина національної журналістики та один з її найпопулярніших сегментів — це самодостатній соціокультурний феномен, пізнання якого входить у коло актуальних завдань новітньої гуманітаристики. Історія спортивної журналістики важлива й для сучасної спортивної преси з погляду визначення й використання класичних надбань у цьому галузевому сегменті мас-медіа.

Ще одним важливим чинником, що актуалізує наше дослідження, є те, що спортивна преса здійснює вагомий вплив на досягнення вітчизняного спорту (виступаючи стимулюючим, мотивуючим фактором для спортсменів), стає каталізатором його розвитку. Так, зокрема, багато вчених (К. Алексєєв, В. Баранов, Є. Слюсаренко та ін.) свідчать, що саме спортивний друк вніс вагомий внесок у становлення провідних спортивних держав світу.

Варто відзначити, що, незважаючи на архіважливість спорту в радянській Україні і відповідно спортивної преси, ця галузь журналістики практично не піддавалася комплексному і об'єктивному розглядові й аналізу. Праці радянських дослідників спортивної преси України (Б. Семибратського, В. Осінчука) відзначаються заангажованістю, тому не можуть правити за об'єктивне джерело. Ще одним їх недоліком є вузькість об'єкта дослідження (у них розглянуто лише декілька спортивних газет за невеликий проміжок часу). Те ж саме стосується сучасного спортивного журналістикознавства, репрезентованого працями М. Дерепи, О. Корольової, В. Ковпака. Відтак на сьогодні залишаються недослідженими цілі пласти спортивних видань як у синхронічному, так і в діахронічному аспектах.

Отже, актуальність дисертаційної праці зумовлена необхідністю ґрунтовного й усебічного висвітлення й уведення до наукового обігу спортивних періодичних видань України 1885 – 2014 рр., виявлення умов функціонування та динаміки розвитку цього сегмента преси.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна і є частиною комплексної теми «Актуальні проблеми теорії та історії соціальних комунікацій» (державний реєстраційний номер 0112U003081).

Мета наукової праці — дослідити генезу спортивної преси України, розкрити сучасний стан української спортивної періодики, визначити загальні тенденції її функціонування на сучасному етапі.

Концепція дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- розробити періодизацію спортивної преси України та схарактеризувати визначальні риси окреслених періодів;

- дослідити процес виникнення та формування спортивної преси України в дорадянську та радянську епохи (1885–1990), виявити всі спортивні видання, що виходили в Україні з 1880-х рр. до нашого часу, визначити умови функціонування спортивної преси України в різні періоди, здійснити її типологічний та жанрово-тематичний аналіз;

- розглянути процес становлення та функціонування спортивної журналістики України в період незалежності (1991–2014);

- окреслити перспективи розвитку спортивної преси й запропонувати шляхи її оптимізації;

- здійснити бібліографічний опис періодичних видань, що виходили на теренах сучасної України протягом 1885 – 2014 рр., створити повний бібліографічний покажчик спортивних видань України;

- створити словник персоналій найвідоміших спортивних журналістів України, що працювали в різні періоди розвитку спортивної преси.

Об'єкт дослідження — спеціалізовані спортивні газети та журнали, що виходили на теренах материкової України в дорадянський, радянський час та в добу незалежності. Емпірична база дослідження становить понад 400 видань.

Предмет дослідження — процес становлення та історія спортивної преси на теренах материкової України, її організатори, редактори й автори, контент, тематичний діапазон та жанрова парадигма, уроки історії для сучасних медіа.

Хронологічні межі дисертації охоплюють період від 1880-х рр. (час появи перших спортивних видань) до 2014 р.

Територіальні межі дослідження окреслені кордонами сучасної України.

Методологія дослідження. У роботі застосовані методи історизму, культурно-історичний, біографічний, ретроспективний, компаративний, метод класифікації, метод типологічної характеристики, системно-функціональний, метод інтерпретації, контент-аналіз, метод опитування (анкетування).

Біографічний метод використовувався для того, щоб більш повно висвітлити характерні риси функціонування часописів, адже саме через аналіз світогляду та творчої індивідуальності журналіста розкривається його професійна діяльність; цей метод реалізується насамперед у словникові найвидатніших журналістів спортивної преси України. Метод історизму дозволив репрезентувати великий масив спортивної періодики України в хронологічній послідовності, в динаміці й

часопросторі; застосовується при періодизації спортивної преси України та при аналізі системи періодичних видань кожного регіону. Культурно-історичний метод був використаний при детальному аналізі конкретних історичних періодів, адже розгляд журналістських явищ крізь призму політичних, економічних та соціокультурних умов кожної епохи дає змогу спостерегти, як загальні закони розвитку журналістики проявилися в конкретній історичній ситуації. Порівняльний (компаративний) метод дав змогу простежити динаміку розвитку спортивної преси в різні епохи, виявити характерні особливості кожного періоду спортивної періодики та порівняти їх між собою, простежити особливості різних видів та типів спортивної періодики, порівняти розвиток спортивних мас-медіа в різних регіонах України в різні часи. Метод класифікації дозволив систематизувати спортивні видання 1880–2010-х рр. за певними типами й групами, окреслити причинно-наслідкові зв'язки розвитку типів та груп спортивної преси. Разом з методом типологічного аналізу цей метод використовувався нами при розробці таксонімізації спортивної преси України в різні періоди (де ми групуємо видання за адміністративно-територіальною ознакою, мовною ознакою, типом видання, тематичним сегментом, тиражністю, періодичністю). Метод типологічної характеристики використовувався при характеристиці найважливіших часописів кожного виокремленого нами періоду. Метод контент-аналіз застосовувався при аналізі текстів зі спортивних часописів; за допомогою статистичних прийомів цього методу нам удалося визначити частотність використання в газеті тих чи інших жанрів та висвітлення тих чи інших тем та видів спорту.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що

вперше здійснено:

– бібліографічний опис та введення до наукового обігу понад 400 спортивних видань, що функціонували з 1880-х до 2010-х рр., створено бібліографічний покажчик спортивних часописів та словник персоналій спортивної преси України за весь час її існування;

– визначено історичні передумови формування спортивної преси України та розглянуто культурно-історичні умови існування преси в кожному періоді;

– досліджено виникнення, становлення та процес еволюції спортивної преси в Україні, починаючи від кінця XIX століття до наших днів;

– розроблено періодизацію історії спортивної преси України та окреслено характерні риси кожного періоду;

– систематизовано та проаналізовано найвидатніші спортивні часописи, що репрезентували дорадянський і радянський період в історії української спортивної журналістики;

– досліджено стан спортивної преси України в добу незалежності, виокремлено модифікації спортивної преси: власне спортивну пресу (спеціалізовану), спортивну «пресу в пресі» та спортивну піарналістику;

– впроваджене та схарактеризоване поняття спортивної піарналістики;

– розроблено продуктивні шляхи оптимізації спортивної періодики;

удосконалено:

– науково-методичні підходи до аналізу періодів функціонування преси в історії журналістики;

набуло подальшого розвитку:

– поглиблення теоретичних аспектів наукового аналізу галузевої періодики (періодики за тематичною спрямованістю).

Теоретична та практична цінність роботи вимірюється тим, що вона може мати практичний інтерес для вчених — журналістикознавців, істориків, бібліографознавців, культурологів, істориків спорту, а також спортивних журналістів та редакторів спортивних видань. Це наукове дослідження може бути використано: при створенні фундаментальної історії української журналістики від її народження до сучасності; для створення підручника з новітньої вітчизняної журналістики; у практичному освоєнні історичних надбань спортивної журналістики України редакційними колективами для поліпшення сучасних спортивних видань, а також для успішного проектування нових спортивних часописів; при оптимізації курсу «Види журналістики» (за тематичним сегментом); для підготовки лекцій та спецсемінарів з історії української журналістики; для оптимізації дисципліни «Історія фізкультури і спорту України»; для введення спецкурсу «Спортивна журналістика» в навчальні програми університетів, інститутів та академій фізвиховання і спорту та факультетів журналістики. Наше дослідження може сприяти створенню в Україні кафедр спортивної журналістики (спеціальності «Спортивна журналістика») на факультетах журналістики, а також у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту. Цінність нашої роботи полягає у створенні бібліографічного покажчика спортивної преси та словника персоналій видатних діячів спортивної періодики України.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження, наукові статті, у яких викладено основні положення дисертації, виконані здобувачем самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження апробовані на 13-ти наукових конференціях: Міжнародних («Медиаисследования молодых ученых», Ставрополь, 2015 р.; «Проблемы массовой коммуникации», Воронеж, 2015 р.; «Мова. Суспільство. Журналістика», Київ, 2013 р.; «Міжкультурні комунікації: сучасні мовні парадигми», Алушта, 2013 р.; «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації», Буча, 2015 р.; «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації», Буча, 2013 р.; «Тенденції розвитку медійного контенту: сьогодні і майбуття», Київ, 2011 р.); Всеукраїнських («Соціальні комунікації: стан, проблеми, тенденції», Київ, 2014 р.; «Український інформаційний простір у світовому контексті: набутки, проблеми, перспективи», Київ, 2014 р.; «Актуальні дослідження українських наукових шкіл у галузі соціальних комунікацій», Київ, 2013 р.; «Здоров'я та його сучасні детермінанти: культура здоров'я, фізичне виховання, фізична реабілітація, спорт», Луганськ, 2010 р.; «Молодь перед викликами ХХІ століття: політика, соціум, ЗМІ», Луганськ, 2010 р.) та університетських («Проблеми соціальної комунікації: сучасний погляд», Харків, 2013 р.). Окремі положення дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри журналістики Українського гуманітарного інституту. Дисертація обговорена й

рекомендована до захисту кафедрою журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Публікації. Наукові положення дисертації подані в 16-ти публікаціях, 6 з яких надруковані в українських та 1 в іноземному фахових виданнях із соціальних комунікацій.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (222 позиції, серед яких 13 праць іноземних авторів) та додатків. Загальний обсяг роботи — 223 сторінки, з них основного тексту — 201 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, її актуальність, наукову новизну й методи дослідження, сформульовано його мету й завдання, предмет та об'єкт, окреслено хронологічні й територіальні межі, охарактеризовано структуру, розкрито теоретичне та практичне значення, подано відомості про апробацію отриманих результатів.

У першому розділі дисертації **«Спортивна преса як предмет наукового вивчення»** висвітлюється стан вивчення теми як в українському, так і у світовому журналістикознавстві (на прикладі Росії та США), репрезентується парадигма методів і прийомів наукового дослідження, подається періодизація спортивної преси України від її зародження наприкінці ХІХ ст. до сучасності.

У підрозділі 1. 1. *«Історіографія та провідні аспекти дослідження»* розглянуто праці з українського та світового спортивного журналістикознавства. У результаті вивчення історіографії виявлено найголовніші аспекти медіа-досліджень спортивної журналістики, зокрема: діахронічний (історичний) аспект (представлений у працях К. Алексеєва, Д. Туленкова, С. Орлова, В. Асаулова, Б. Семибратського, С. Костя, В. Ковпака, синхронічний аспект (репрезентований дослідженнями Є. Слюсаренка, В. Баранова, О. Корольової, Лі Хуна, Д. Донського), предметний (тематичний) аспект (представлений працями М. Житарюка, М. Дерепи, Т. Кропівницької, С. Мельника), пропагандистський аспект (репрезентований дослідженнями М. Шишигіна та В. Осінчука, П. Виноградова, П. Виноградова та Є. Рамазанової, Ю. Метаєва), жанровий аспект (представлений працями В. Глода, О. Спаського, О. Лаврик, С. Шарафутдінової, Д. Туленкова), практичний аспект (представлений працями R. Steen, K. T. Stofer, H. D. Fischer, A. Amidor, S. Wilstein, C. C. Fink, A. Kervin, R. Boyle, A. Raney, С. Михайлова та О. Мостова) та лінгвістичний аспект (репрезентований дослідженнями А. Трубченинової, А. Макеєвої, К. Трофімчук, О. Боровської, В. Ковпака, І. Янківа, М. Паночко, В. Осінчука, Б. Зільберта, П. Мельника, О. Корольової).

У результаті розгляду великої кількості медіа-студій зі спортивної журналістики ми визначили провідні національні школи вивчення спортивної преси (російську та американську), окреслили їх специфіку і з'ясували місце українського спортивного журналістикознавства у світовому процесі дослідження спортивних

комунікацій. Усе це дало змогу побачити, що з усіх репрезентованих аспектів українська спортивна журналістика розглядалася насамперед у діахронічному аспекті (у працях Б. Семибратського, С. Костя, В. Ковпака, І. Парійчука), предметному (тематичному) аспекті (у працях М. Житарюка, М. Дерепи, Т. Кропівницької) та лінгвістичному аспекті (що досліджується найбільш частотно, тобто являє собою сформовану наукову школу і представлений працями К. Трофімчук, О. Боровської, В. Ковпака, І. Янківа, М. Паночко, В. Осінчука, П. Мельника, О. Корольової тощо). Ретельний аналіз виокремлених аспектів медіастудій спортивної преси дав змогу оцінити найменш вивчені аспекти української спортивної періодики і зосередитися на них в дисертаційній роботі.

У підрозділі 1. 2. *«Методологічна основа дослідження»* було визначено та детально схарактеризовано методи, які ми використали при проведенні дослідження, обґрунтовано теоретичну концепцію, показано, у яких ситуаціях застосовано той чи інший метод, зокрема: описові (біографічний метод, метод історизму, культурно-історичний метод, ретроспективний метод, компаративний метод, метод класифікації, метод типологічної характеристики, системно-функціональний принцип), методи аналізу документальної інформації (метод інтерпретації, контент-аналіз), метод опитування (анкетування).

Періодизація вітчизняної спортивної преси стала предметом підрозділу 1. 3. *«Періодизація спортивної преси України дорадянської, радянської епох та періоду незалежності»*. Аналіз спортивної періодики, що видавалася на теренах України протягом 1880-х-2010-х рр., дав змогу виокремити вісім періодів розвитку спортивної журналістики в Україні: I період (1890-ті рр.–1916 р.) — зародження й формування української спортивної періодики наприкінці ХІХ століття та на початку 1910-х років (що охоплює територіальні межі Галичини та Східної України); II період (1917–1921) – становлення спортивної преси в підросійській Україні в період громадянської війни; III період – (1922–1939) – золотий період української спортивної преси, що настає з початком українізації в УРСР (і закінчується у зв'язку з припиненням українізації та початком масових репресій, зокрема проти спортсменів та спортивних журналістів) та розвитком національної свідомості в Галичині, що посприяло вибуху спортивної журналістики в регіоні (період тут закінчується у зв'язку з приходом Червоної армії до Галичини та приєднанням Західної України до УРСР); IV період – (1940–1956) – період стагнації української спортивної преси в сталінську епоху; V період (1957–1968) – період ренесансу спортивної преси України у добу хрущовської відлиги; VI період (1969–1990) – період стагнації спортивної преси України в епохи «застою» та «перебудови»; VII період (1991–1998) – період зародження і формування спортивної періодики незалежної України; VIII період (1999–2012) – розквіт спортивної преси в незалежній Україні, її реформування та модернізація.

У цьому підрозділі детально розглянуто кожен період історії спортивної преси України, проаналізовано його характерні особливості, специфіку, систематизовано всі спортивні видання, що функціонували в тому чи іншому періоді, подано репрезентацію спортивних видань кожного періоду за тематичним спрямуванням, простежено еволюцію спортивної преси України, динаміку її розвитку протягом

двох століть існування, визначено найбільш плідні періоди функціонування українського спортивного сегменту на медіа-ринку.

Другий розділ **«Спортивна періодика України в дорадянську та радянську епохи»** висвітлює особливості становлення й функціонування спортивної періодики на материковій Україні від її зародження наприкінці ХІХ ст. до періоду незалежності.

У підрозділі 2. 1. *«Зародження та формування спортивної преси України в Австро-Угорській та Російській імперіях (кінець ХІХ ст. – 1917 р.)»* досліджено перший період історії спортивної преси в Україні – процес народження та формування спортивної періодики на теренах Галичини (у пункті 2. 1. 1. *«Спортивна преса у Львові (Австро-Угорщина)»*) та в підросійській Україні (у пункті 2. 1. 2. *«Спортивна преса Одеси, Києва та Харкова (в Російській імперії)»*), визначено політичні та соціокультурні умови народження та розвитку спортивної преси наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст. в окреслених регіонах України, розглянуто виникнення в Україні перших рахунково-гімнастичних товариств, розвиток фізкультурно-спортивного руху, що став запорукою активного розвитку спортивної журналістики, проаналізовано етапи існування спортивної преси в Галичині та підросійській Україні, визначено специфіку кожного етапу, розглянуто структуру спортивної періодики за тематичним спрямуванням, офіційною приналежністю часописів. Також було проаналізовано найбільш видатні явища спортивної преси цього періоду в Галичині та підросійській Україні, розглянуто їх контент, жанрово-тематичний діапазон, автуру, характерні особливості часописів, визначено істотні риси функціонування видань в різних частинах України у першому періоді розвитку спортивної преси.

Предметом підрозділу 2. 2. *«Розвиток спортивної преси України в 1920-1930-х рр. в УРСР та на Західній Україні»* став розгляд української спортивної преси в період громадянської війни, жовтневої революції та післявоєнної руїни у 1917-1921 рр. (у пункті 2. 2. 1. *«Спортивна преса України у 1917–1921 рр.»*) та в період 1920-1930 рр. в УРСР (2. 2. 2. *«Спортивна преса УРСР 20-30-х рр.»*) і в Галичині (2. 2. 3. *«Спортивна журналістика на західноукраїнських землях»*). У цьому підрозділі було досліджено другий та третій періоди в історії української спортивної журналістики.

У пункті 2. 2. 1. *«Спортивна преса України у 1917–1921 роках»* було схарактеризовано політичні умови в підросійській Україні у 1917-1921 рр. та розглянуто провідні видання та характерні особливості розвитку преси цього періоду. У пункті 2. 2. 2. *«Спортивна преса УРСР 20-30-х рр.»* було визначено соціокультурні та політичні умови розвитку преси в УРСР, з'ясовано основні фактори розвитку спорту та спортивної журналістики в УРСР, проаналізовано систему спортивної преси (зокрема визначено основні групи преси та їх істотні особливості), розглянуто провідні етапи її функціонування у межах третього періоду української спортивної журналістики та визначено характерні особливості окреслених етапів, проаналізовано найвизначніші спортивні мас-медіа кожного етапу спортивної преси «золотого» періоду (спортивні видання цього періоду було описано за такими параметрами: рік і місце видання, формат і кількість шпальт,

періодичність, наклад, редактор, видавець, характеристика автури (з поданням біографічних довідок про найбільш важливих авторів), з'сування причин заснування та припинення часопису, репрезентативність у виданні тих чи інших видів спорту, характеристика рубрик, підрубрик, тематичного діапазону та жанрової парадигми, провідні топоси (теми, проблеми, ідеї), реклама у часописі, характерні риси видання, еволюція часопису в синхронічному аспекті), зроблено детальні висновки щодо специфіки та значення української спортивної преси золотого періоду. У пункті 2. 2. 3. *«Спортивна журналістика на західноукраїнських землях»* визначено основні політичні умови розвитку журналістики в Галичині, проаналізовано систему спортивної преси регіону, розглянуто найбільш значущі спортивні ЗМІ Галичини 1920-1930-х рр., зроблено компаративний аналіз спортивної преси Галичини та УРСР.

У підрозділі 2. 3. *«Спортивна преса УРСР 40-90-х рр.»* розглянуто четвертий, п'ятий та шостий періоди розвитку української спортивної періодики. У пункті 2. 3. 1. *«Спортивна преса України в «сталінську епоху»»* визначено політичні умови цього періоду, схарактеризовано систему української преси, типологію журналів та газет, подана загальна кількість видань того чи іншого сегменту періодики та окреслено причини стагнації спортивної журналістики у добу «культу особи». У пункті 2. 3. 2. *«Українська спортивна журналістика доби «відлиги», «застою» та «перебудови»»* розглянуто умови розвитку журналістики у періоди «відлиги», «застою» та «перебудови», схарактеризовано основні постанови, декрети радянської влади щодо спорту, що зумовили появу чи стагнацію спортивних часописів, визначено характерні риси функціонування спортивної преси в кожний період, наведено всі спортивні часописи УРСР, репрезентовані в цих періодах, окреслено провідні тематичні пласти та провідні жанри українських спортивних видань.

Предметом наступних пунктів цього підрозділу став аналіз гігантів української спортивної періодики – журналу «Фізкультура і спорт» та «Спортивної газети», де було досліджено їх функціонування протягом 50-90-х рр. ХХ ст. Аналіз часописів було здійснено за такими параметрами: рік і місце видання, з'сування причин заснування, відновлення та припинення часопису, періоди існування, формат і кількість шпальт, періодичність, наклад, офіційна приналежність часопису, редактор, видавець, характеристика автури (з поданням біографічних довідок про найбільш важливих авторів, їх ролі для видання, їх провідних публікацій), визначення основних завдань часопису, репрезентативності у виданні тих чи інших видів спорту, характеристика рубрик, підрубрик, тематичного діапазону та жанрової парадигми, провідні топоси (теми, проблеми, ідеї), реклама у часописі, характерні риси видання, його еволюція в синхронічному аспекті, значення часопису в історії української спортивної журналістики, характеристика видання журналістикознавцями).

У третьому розділі **«Спортивна преса України в добу незалежності»** проаналізовано сьомий та восьмий (останній на наш час) періоди розвитку спортивної преси, окреслено соціополітичні умови розвитку журналістики в цей час, детально схарактеризовано особливості кожного етапу спортивної періодики України в епоху незалежності, розглянуто побутування спортивної преси за

регіонами, окреслено структуру української спортивної періодики, що складається з трьох компонентів: 1) власне спортивна преса (спеціалізована спортивна газета чи журнал), яка представлена такими мас-медіа: «Команда», «Футбол стайл», «Спорт-арена», «Спорт «Донбасса» тощо (розглянута у підрозділі 3. 1. «*Спеціалізована спортивна преса*», де ми порівнюємо розвиток спортивної періодики у столиці 3. 1. 1. «*Київська спортивна преса*» та провінції 3. 1. 4. «*Спортивна періодика Донбасу*», визначаємо та аналізуємо найвизначніші спортивні мас-медіа столиці та Донбасу); 2) спортивна «преса в пресі», яка репрезентована спортивними сторінками й рубриками в суспільно-політичних виданнях: «Спорт от Олимпиади» («Гид ТВ»), «Спорт» («Голос України», «Україна молода», «Он-лайн»), «Спорт-площадка» («Мариупольское время») тощо (аналізується в підрозділі 3. 2. «*Феномен спортивної «преси в пресі»*»); 3) спортивна піарналістика, яка представлена в Україні спортивними клубними виданнями «Шахтёр», «Динамо», «Карпати», «КарпатиМанія», «Металлист», «Металлист – это мы» (розглядається в підрозділі 3. 3. «*Спортивна піарналістика як тип спортивної періодики*»).

У **висновках** узагальнено результати проведеного дослідження й викладено основні положення дисертації.

1. Наше дослідження спортивної періодики яскраво демонструє важливість цього сегменту національної журналістики в структурі мас-медіа, виявляє роль спорту не лише як видовища, розваги, але розкриває його неперехідне значення як фактору здоров'я людини, позиціонування іміджу держави на міжнародній арені, фактору дружби між народами чи окремими групами, що висуває до спортивної преси надзвичайно високі вимоги в справі виховання населення, розвитку національної свідомості. Важливість певного сегменту галузевої періодики в системі журналістики вимірюється насамперед обсягом функцій, що виконує предмет її відображення в суспільстві. Спортивна преса виступає одним з найважливіших типів галузевої журналістики, демонструє високий культурологічний потенціал, оскільки виконує не лише функцію ретранслятора спортивних змагань, але й націєтворчу (оскільки об'єднує, консолідує людей різного походження, віросповідання, національності в одну політичну націю), культуроформувальну функцію (оскільки в спорті виражається не лише національний характер, але й культура народу; тож репрезентуючи вітчизняний спорт, преса репрезентує власну культуру, її традиції та здобутки), естетичну (оскільки є джерелом художньо-естетичних цінностей, акумулятором духовності людини), ідентифікаційну (відтворює портрет нації, у якому відображено національно-естетичні, соціальні, культурні, духовні та інші параметри), функцію релаксації та гедоністичну (що забезпечує стабілізацію психічного тону реципієнта), політичну функцію (яка полягає у формуванні через спорт почуття національної ідентичності й престижу, вказує на використання спорту як політичного засобу в ставленні до інших націй), а також вельми важливі для сучасності патріотично-світоглядну та національно-педагогічну функції. Все це висуває надзвичайно високі вимоги до спортивних публікацій, демонструє великі можливості спортивної преси в справі виховання населення, забезпечення розвитку та процвітання держави.

2. Дослідження історії спортивної журналістики дозволило виявити пікові періоди її розвитку й спостерегти, що вони були зумовлені процесами демократизації в суспільстві, визначалися соціокультурними та політичними умовами. Найбільш визначальними в розвитку спортивної преси стали перший період (1890-ті рр. – 1916 р.). Наступний вибух спортивної періодики спостерігається в третьому періоді спортивної періодики (1922–1939) — золотому періоді української спортивної преси, який настає з проголошенням українізації. У цей час виходять 63 спеціалізовані часописи. Але найбільшого розквіту спортивна преса досягла в умовах повної демократизації суспільства після здобуття Українською державою незалежності. У 1991–1998 рр. відбувається зародження й формування спортивної періодики незалежної України, коли в інформаційному просторі з'являється 66 видань. Особливе піднесення на медіа-ринку спортивної преси спостерігається в 1999–2014 рр. — у час плюралізму суспільного життя та свободи інформації, коли в Українській державі вже остаточно сформувалось суспільство, орієнтоване на демократію. У цей час виникає 152 спортивні видання, що свідчить про те, що розквіт спортивної журналістики можливий лише в умовах громадянського суспільства.

3. Надзвичайно істотним у розвитку спортивної журналістики став не лише політичний, соціокультурний, але й людський фактор. Особливо яскраво це спостерігалось в першому періоді історії спортивної періодики, коли і в Галичині, і в Східній Україні формувался тип т. зв. ідейного видавця, який не отримував жодних прибутків. Головним для таких видавців, журналістів була пропаганда спорту як чинника зміцнення здоров'я людини, економічного піднесення регіонів. Такими ідейними видавцями, редакторами у 1900–1910-х рр. були К. Гемерлінг, З. Кльоснік, І. Боберський (у Львові), А. Анатра (в Одесі) та ін. Зовсім інакше людський фактор виявився в Галичині в 1920–1930-х рр. в умовах соціального та політичного гноблення. У цих умовах сформувалася творча інтелектуальна еліта українського народу, зокрема: Е. Жарський, брати П. і Т. Франки, С. Гайдучок, Р. Дашкевич, Т. Білостоцький, Б. Сітницький, які переслідували інші інтенції — через спортивну журналістику сприяти розвитку національної свідомості народу, об'єднанню навколо спорту всіх українців, вихованню патріотизму, позиціонуванню іміджу Галичини, досягнень українських спортсменів, репрезентації через спорт патріотично-світоглядних ідей, виховання витривалості, мужності для боротьби за незалежність України.

4. Характеризуючи еволюцію спортивної журналістики, слід відзначити:

Сучасні спортивні медіа відзначаються позитивними змінами: тематичною розгалуженістю, симбіозом друкованого часопису та інтернет-ЗМІ, великою увагою до розвитку регіонального спорту, широким висвітленням закордонного спорту, спорту екзотичних країн, поширенням транснаціональних видань, а, отже, європейських тенденцій у національній спортивній пресі, широкою репрезентацією на шпальтах преси «читача»: а) як співавтора колективних інтерв'ю; б) як героя публікацій про фан-рухи команд, про важливу роль уболівальника в перемозі команд.

Разом з тим спостерігаються певні негативні явища. Часописи обмежується групою інформаційних жанрів та аналітичними звітами, оглядами, статтями й останнім часом авторськими колонками; повністю зредукована як явище спортивна публіцистика. На маргінесі сьогодні залишається висвітлення проблем дитячого, шкільного та студентського спорту, зовсім не приділяється увага висвітленню виробничого спорту, не акцентується на самобутніх, національних видах спорту; спостерігається нівеляція спорту як соціокультурного явища, зокрема як державної ідеологеми, як духовного і фізичного здоров'я, як виховання, спорт переважно репрезентується як бізнес, шоу-бізнес, розвага, видовище, кримінал, фактор псування здоров'я (травматизму та смерті), позиціонується як опіум (релігія) для населення.

Через зазначені вище вади спортивна преса втрачає свою дієвість, ефективність; через відсутність продуктивної зворотної комунікації, відсутність огляду листів читачів втрачаються важелі впливу на реципієнта. Тому дуже важливо враховувати традиції української спортивної преси дорадянської та радянської епох, брати на озброєння арсенал стилістичних прийомів, зображально-виражальних засобів публіцистики видатних творців спортивної преси різних епох, а також продуктивні методи боротьби за читача, якими широко користувалися редакції дорадянських та радянських спортивних медіа, залучити до співпраці видатних спортсменів та тренерів, теоретиків спорту та фізвиховання, викладачів фізкультури, лікарів, громадських діячів, письменників, репрезентувати в часописах матеріали як у загально-журналістських так і літературних жанрах, широко подавати різні жанри зображальної журналістики, висвітлювати взаємозв'язки спорту з різними сферами життя людини (зокрема з українською культурою, музикою, літературою), прославляти український спорт, його історію. Сьогодні актуальним завданням є боротьба газет з такими проблемами суспільства, як-от: пияцтво, паління, наркоманія; виховання читача через спорт (виховання мужності, стійкості як рис характеру, прищеплення культури, виховання патріотизму, любові до вітчизняного спорту, країни), що приведе до розвитку національної свідомості. Для спортивних часописів важливо бути активним пропагандистом, агітатором та організатором мас, зокрема організовувати міські турніри на призи газет, започатковувати проекти «Підтримка і розвиток певного виду спорту», закликати приватних осіб інвестувати в будівництво футбольних полів для дитячих та юнацьких команд певної області.

5. Наша робота дозволяє окреслити найбільш продуктивні шляхи розвитку спортивної преси: 1) орієнтація на видатні явища в історії української спортивної журналістики та на кращі взірці світової спортивної періодики; 2) збагачення жанрової палітри часописів; відродження в ЗМІ спортивної публіцистики, розширення проблемно-тематичного діапазону; 3) створення на медіаринку України видань не лише за тематичним, але й за аудиторним принципом (за гендерними та віковими ознаками, зокрема видань для жінок, молоді, студентів, дітей, для фахівців, зокрема тренерів, уведення до видань різноманітних рубрик, підрубрик за інтересами реципієнтів); 4) застосування аксіологічного підходу, акцентуація при висвітленні спорту на його цінностях; 5) виникнення спортивної піарналістики з різних тематичних сегментів; 6) регіоналізація, локалізація спеціалізованої

спортивної періодики, поширення регіональної та районної спортивної «преси в пресі».

6. Проведений аналіз спортивної преси дозволив визначити найбільш перспективні шляхи її подальшого вивчення: 1) історико-біографічний аспект дослідження, який полягає в детальному аналізі творчості одного чи кількох видатних спортивних журналістів з наголосом на вивченні їх майстерності; 2) соціокультурний аспект, який полягає у виявленні модусів спорту, що висвітлюються спортивною пресою, та шляхів корекції образів спорту в ЗМІ, що вплине на ефективність та дієвість спортивних публікацій; 3) діахронічний аспект, що полягає в більш детальному вивченні виокремлених нами періодів розвитку спортивної преси (зокрема періоду 1950–1990-х рр. та його впливу на сучасність) або в дослідженні регіонального дискурсу спортивної преси; 4) жанровий аспект, присвячений глибокому вивченню спортивної публіцистики на шпальтах спортивних ЗМІ, її специфіки, провідних авторів та жанрів, стилістиці текстів, авторській прагматиці; 5) практичний аспект дослідження, що має виявлятися в аналізі цілей, принципів і практики роботи спортивного журналіста, методики написання спортивних матеріалів, відмінностей роботи журналіста в різних видах спорту, методів роботи з аудиторією, шляхів поліпшення спортивних матеріалів, аналізі та розробці засобів привернення уваги реципієнта, у збільшенні читабельності спортивних текстів, їх впливовості; 6) компаративний аспект, що може мати два вектори: а) вивчення спортивної преси крізь призму розвитку спортивної аудіовізуальної (радіо- та тележурналістики) та мультимедійної журналістики та б) порівняльний аналіз еволюції та сучасних тенденцій розвитку української спортивної періодики та спортивної преси провідних країн світу.

Таким чином, здійснене дослідження не лише заповнює прогалину в історії національної журналістики, але й створює прецедент для появи в українському журналістикознавстві праць про еволюцію окремого сегмента галузевої періодики протягом кількох століть, відкриває для науки нові часописи та безпідставно забутих чи вилучених радянською історієграфією авторів-публіцистів, репрезентує еволюцію спортивної преси країни за весь час її існування, яскраво засвідчує роль спортивної періодики в різні епохи, її важливість для сучасності, репрезентує її функції, що полягають не лише в інформуванні, але й набагато більш вагомими значущі функції, що має змусити дослідників по іншому поглянути на спортивну пресу та предмет її відображення — спорт, що здатний концептуалізуватися в різні образи, а, отже, по-різному впливати на реципієнта.

Важливим результатом нашого дослідження стало створення додатків — «Словника персоналій», де представлені 115 найвідоміших спортивних журналістів України за 1880-і – 2010-і рр., складається з трьох частин: 1) Видатні українські журналісти, що працювали в спеціалізованій спортивній пресі; 2) Видатні українські журналісти, що працювали у спортивній «пресі в пресі»; 3) Видатні українські журналісти, що працювали у центральних спортивних часописах СРСР «Советский спорт» та «Физкультура и спорт» (словник являє собою низку статей, які включають в себе такі складники: дати життя та смерті, місце народження та смерті журналіста, його псевдоніми, список усіх українських та закордонних

часописів, з якими співпрацював цей автор, визначення всіх сфер життя, у яких він себе виявив, хронологічний огляд життєвого шляху (визначення за роками міста навчання і праці журналіста та його досягнень у певному роді діяльності), перелік усіх книжок журналіста (як з теорії та історії спорту, так і наукових видань, історичних книг, художніх творів (романів, оповідань тощо), ліричних збірок, мемуарів, перекладів, вибіркова бібліографія матеріалів у спортивних часописах; подається також характеристика та оцінка значення творчості кожного автора відомими вченими) та «**Бібліографічного покажчика**», у якому схарактеризовані всі спортивні часописи України (430 видань), що виходили у 1880 — 2010-і рр. Газети та журнали репрезентовані тут за такою схемою: 1) назва; 2) роки існування; 3) місце виходу; 4) редактор, видавець; 5) мова; 6) рубрики; 7) автори; 8) періодичність, тип видання; 9) наклад.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях із соціальних комунікацій

1. Сазонова Ю. О. Журнал «Красный спорт» (1922–1923) в історії спортивної преси УРСР 1920-х років / Ю. О. Сазонова // Держава і регіони. Серія «Соціальні комунікації» – 2013. – № 1 (13). – С. 95-102.

2. Сазонова Ю. О. Внутрішньожанрові типи інтерв'ю в спортивній клубній пресі (на прикладі журналу «Шахтёр») / Ю. О. Сазонова // Стиль і текст – 2013. – № 14. – С. 194-205.

3. Сазонова Ю. О. Жанри статті-презентації та похвали в спортивній клубній пресі: синтез журналістського, публік рілейшнз та рекламного дискурсів / Ю. О. Сазонова // Інформаційне суспільство – 2013. – № 18. – С. 107-112.

4. Сазонова Ю. О. Зародження спортивної преси в Україні та її розвиток в дорадянську добу (1881—1916 рр.) / Ю. О. Сазонова // Вісник Львівського національного університету ім. І. Франка. Серія «Журналістика» – 2013. – № 37. – С. 451-461.

5. Сазонова Ю. О. Київська спортивна преса 1920-30-х рр. в історії української журналістики / Ю. О. Сазонова // Наукові записки Інституту журналістики. – Т. 52. – 2013. – С. 283-293.

Статті в іноземних фахових виданнях

6. Сазонова Ю. А. Спортивная пресса УССР 1920-30-х годов: типология, периодизация, особенности развития, историко-функциональный аспект / Ю. А. Сазонова // Вестник Московского университета. Серия Журналистика. – 2014. – № 3. – С. 119-134.

Статті в інших наукових виданнях та матеріали конференцій

7. Сазонова Ю. О. Зародження та формування спортивної преси Одеси (кінець XIX – 1910-і рр.) / Ю. О. Сазонова // Український інформаційний простір. – 2014. – № 3. – С. 163-173.

8. Сазонова Ю. О. Спортивна преса Буковини та Закарпаття у 20-30-х рр. ХХ ст. / Ю. О. Сазонова // Антикризисний розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації: матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (Київ-Буча, квітень 2014) – К.: Міленіум, 2014. – С. 60-65.

9. Сазонова Ю. О. Жанрові модифікації інтерв'ю в спортивній клубній пресі (на прикладі журналу «Шахтёр») / Ю. О. Сазонова // Мова. Суспільство. Журналістика: збірник матеріалів і тез XIX міжнародної науково-практичної конференції з проблем функціонування і розвитку української мови. 12 квітня 2013. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – С. 143-148.

10. Сазонова Ю. О. Дореволюційна спортивна преса Харкова: особливості зародження та формування у 1900-1910-і рр. / Ю. О. Сазонова // Антикризисний розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації: матеріали V міжнародної науково-практичної конференції (Київ-Буча, квітень 2015) – К.: Міленіум, 2015. – С. 65-71.

11. Сазонова Ю. А. Спортивная пресса Украины в 1917–1921 гг.: особенности функционирования / Ю. А. Сазонова // Материалы II Всероссийской научно-практической конференции «Медиаисследования молодых ученых» (Северо-Кавказский федеральный университет, г. Ставрополь, 21–22 мая 2015 г.) / отв. ред. А. М. Горбачева. – Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2015. – С. 36.

12. Сазонова Ю. А. Спортивная «пресса в прессе» как форма существования спортивной журналистики: особенности развития в Украине / Ю. А. Сазонова // Материалы 26 Всероссийской научно-практической конференции «Проблемы массовой коммуникации» (факультет журналистики Воронежского государственного университета, г. Воронеж, 15—16 мая). Ч. 1. – С. 72-75.

13. Сазонова Ю. О. Піар-технології в спортивній клубній пресі (на матеріалі журналів «Динамо» та «Шахтар») / Ю. О. Сазонова // Науковий пошук молодих дослідників. Серія «Соціальні комунікації». — № 3. — Луганськ, 2011. — С. 103–116.

14. Сазонова Ю. О. Газета «Спорт-арена» як взірць змішаної спортивної преси / Ю. О. Сазонова // Тенденції розвитку медійного контенту: сьогодення і майбуття : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (наук. ред. В. Корнєєв, упоряд. В. Загороднюк). – К.: Інститут журналістики, 2011. – С. 128–130.

15. Сазонова Ю. О. Висвітлення професійного спорту в сучасній спортивній пресі України (на прикладі газети «Болельщик») / Ю. О. Сазонова // Здоров'я та його сучасні детермінанти : культура здоров'я, фізичне виховання, фізична реабілітація, спорт : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (26–27 листопада 2010 р., м. Луганськ): у 2 ч. / за заг. ред. В. П. Горашука. – Ч. II. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2010. – С. 130–133.

16. Сазонова Ю. О. Піар-технології в спортивній клубній пресі (на матеріалі журналу «Динамо») / Ю. О. Сазонова // Молодь перед викликами ХХІ століття: політика, соціум, ЗМІ : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (29–30 жовтня 2010 р., м. Луганськ) // за ред. Т. А. Міронової. – Луганськ: Вид-во ДЗ «СНУ ім. В. Даля», 2010. – С. 124–128.

АНОТАЦІЯ

Сазонова Ю. О. Спортивна преса України: особливості становлення та сучасне функціонування. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики. – Інститут журналістики, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2015.

У дисертації здійснено комплексне дослідження особливостей народження, становлення, функціонування та основних тенденцій розвитку спортивної преси України з кінця XIX ст. по 2010-і рр. Проаналізовано причини та передумови виникнення спорту та спортивної преси на теренах України в складі Австро-Угорської та Російської імперій. Розроблено періодизацію спортивної преси України за всю її історію та схарактеризовано конституційні домінанти окреслених періодів. Визначено соціокультурні та політичні умови існування преси в кожному періоді, досліджено виникнення, становлення та процес еволюції спортивної преси в Україні за півтора століття її існування, проаналізовано структуру спортивної преси України, досліджено найбільш репрезентативні спортивні видання кожного періоду, розроблено продуктивні шляхи оптимізації спортивної періодики, визначено місце спортивної преси в історії національної журналістики. Репрезентовано бібліографічний показник спортивних видань та словник найвидатніших спортивних журналістів України з кінця XIX ст. по 2010-і рр.

Ключові слова: спортивна преса, спорт, спортивні товариства, період, спортивне видання, контент, рубрики, жанрова парадигма, тематичний діапазон, автори.

АННОТАЦИЯ

Сазонова Ю. А. Спортивная пресса Украины: особенности становления и современное функционирование. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по социальным коммуникациям по специальности 27.00.04 – теория и история журналистики. – Институт журналистики, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Министерство образования и науки Украины. – Киев, 2015.

Выбор темы исследования обусловлен необходимостью систематизировать и обобщить закономерности зарождения, становления и современного функционирования спортивной прессы Украины с 1880-х по 2010-х гг., охарактеризовать эволюцию спортивной периодики и динамику её развития в контексте социокультурных и политических событий эпохи. Ценность работы заключается в обнаружении и введении в научный обиход 430 спортивных изданий, выходивших на территории Украины с 1880-х по 2010-х гг., создании словаря 115 наиболее известных спортивных журналистов.

Важным стратегическим моментом исследования является разработка периодизации спортивной периодики Украины, в результате чего определено

восемь периодов истории спортивной прессы Украины, что дало возможность анализа спортивной журналистики в ретроспективе, подробно рассмотрен каждый период развития спортивного сегмента Украины, проанализированы его характерные особенности, специфика, обозначены социокультурные и политические условия существования спортивной прессы каждого периода, представлены спортивные издания по региональному принципу, тематическому направлению, прослежена эволюция спортивной прессы Украины, определены наиболее плодотворные исторические периоды функционирования украинского спортивного сегмента на медиа-рынке. Ретроспективный и компаративный анализ динамики развития спортивной прессы в разных регионах страны в разные исторические эпохи дал возможность определить наиболее продуктивные пути оптимизации спортивной прессы Украины и обозначить основные векторы дальнейших исследований спортивного сегмента.

Используя наиболее оптимальные теоретико-методологические концепции, в диссертации осуществляется скрупулезный анализ наиболее выдающихся спортивных изданий Украины каждого периода по структурным и типологическим характеристикам, жанровой парадигме, проблемно-тематическому диапазону с учетом особенностей эпохи, влияющих на возникновение и прекращение выхода спортивных изданий, а также с учетом характеристики редакторов, издателей и авторы СМИ.

Данное исследование имеет большое научное и практическое значение, поскольку моделирует целостную картину зарождения и становления спортивной прессы Украины в разные исторические периоды и может быть использовано для создания фундаментальной истории украинской журналистики от ее рождения до современности; для оптимизации курсов «Виды журналистики» (по тематическим сегментам), «История физкультуры и спорта Украины»; для подготовки лекций и спецсеминаров по истории украинской журналистики, введения спецкурса «Спортивная журналистика» в учебные программы университетов, институтов и академий физкультуры и спорта и факультетов журналистики, может способствовать созданию в Украине кафедр спортивной журналистики (специальности «Спортивная журналистика») на факультетах журналистики и в ВУЗах физического воспитания и спорта. Результаты работы могут быть применены в практической деятельности работников СМИ, в частности в плане освоения исторических достижений спортивной журналистики Украины редакционными коллективами для улучшения современных спортивных изданий, для успешного проектирования новых спортивных СМИ, оптимизации творческой мастерской спортивных журналистов, обогащении их жанрового арсенала, разнообразия проблемно-тематического диапазона материалов, оптимизации языково-стилистических приемов, а также для дальнейших научных исследований различных аспектов теории и истории спортивной журналистики.

Ключевые слова: спортивная пресса, спорт, спортивные общества, период, спортивное издание, контент, рубрики, жанровая парадигма, тематический диапазон, авторы.

ANNOTATION

Sazonova Y. A. The sports press in Ukraine: peculiarities of formation and modern functioning. – Manuscript.

Dissertation for obtaining of candidate degree of Social Communication, speciality 27.00.04. – Theory and History of Journalism. – Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Kyiv, 2015.

The comprehensive research of features of the emergence, formation and functioning of the main tendencies of development of sports press in Ukraine since the late nineteenth century until 2010's was conducted. The causes and prerequisites of sports and sports press in Ukraine as part of the Austro-Hungarian and Russian empires were analyzed. The periodization of Sports Press in Ukraine in its history was developed and constitutional dominants of defined periods were characterized. The social and cultural and political conditions of existence of the press in each period were determined, the emergence, formation and evolution of the sports press in Ukraine for the one and half century of its existence was investigated, the structure of the sports press in Ukraine was analyzed, the most representative sports edition of each period were studied as well. The active ways of optimization of sports periodicals were developed, the place of sports press in the history of national journalism was defined. The bibliography sports books and dictionary of the greatest sports journalists of Ukraine since late nineteenth century until 2010's were represented.

Key words: sports press, sport, sports associations, period, sports edition, content, headings, genre paradigm, thematic range, authors.